

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

07.02.2020 № 143

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
11 березня 2020 р.
за № 258/34541

**Про затвердження Типового переліку засобів навчання та
обладнання для навчальних кабінетів початкової школи**

Відповідно до абзацу восьмого частини першої статті 37 Закону України «Про загальну середню освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Типовий перелік засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи, що додається.
2. Директорату дошкільної та шкільної освіти (Осмоловський А.) забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мандзій Л.

Міністр

Г. Новосад

ТИПОВИЙ ПЕРЕЛІК
засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів
початкової школи

1. Цей Типовий перелік визначає вимоги до засобів навчання та обладнання, якими повинні бути обладнані навчальні кабінети початкової школи закладів загальної середньої освіти державної та комунальної форм власності, з урахуванням вимог новітніх освітніх технологій і методів навчання у початковій школі.

Вимоги до комп'ютерного обладнання (у т. ч. флеш-накопичувачів, навушників, мережевого обладнання, модуля для зберігання планшетів та ноутбуків), яким комплектуються навчальні кабінети початкової школи, визначаються відповідно до Типового переліку комп'ютерного обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 02 листопада 2017 року № 1440, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 січня 2018 року за № 55/31507. Характеристики комп'ютерного обладнання, яким комплектуються навчальні кабінети початкової школи, повинні відповідати оптимальним вимогам для програмного забезпечення такого навчального кабінету. Комп'ютерне обладнання повинне бути сумісним з іншим обладнанням (БФП, документ-камера тощо) навчального кабінету початкової школи. Програмне забезпечення повинне мати інтерфейс українською мовою.

Вимоги до меблів визначаються відповідно до санітарного законодавства та національних стандартів України ДСТУ 22046:2004 «Меблі для навчальних закладів. Загальні технічні умови», ГОСТ 11015-93 (ИСО 5970-79) «Столи учнівські. Типи і функціональні розміри».

2. У цьому Типовому переліку для характеристики кількісних показників вживаються скорочення, що мають такі значення:

Д - демонстраційний примірник (не менше одного на клас);

З - один примірник на заклад;

Г - комплект, необхідний для роботи в групах (один примірник на 5-6 здобувачів освіти);

Ф - комплект для фронтальної роботи (не менше ніж один примірник на двох здобувачів освіти);

К - комплект на клас (на кожного здобувача освіти).

Кількість одиниць засобів навчання та обладнання, що входять до комплектів, визначається відповідно до середньої наповнюваності класу закладу загальної середньої освіти.

3. Оснащення навчального кабінету початкової школи повинно відповідати вимогам:

стандарту початкової освіти;

необхідності і достатності матеріального та методичного забезпечення освітнього процесу для повної реалізації освітніх та навчальних програм;

комплектності і модульності, що враховують реальні особливості закладів загальної середньої освіти та потреби учасників освітнього процесу;

відповідності вимогам санітарного законодавства, пожежній та електробезпеці, вимогам охорони здоров'я здобувачів освіти і охорони праці працівників закладів загальної середньої освіти;

універсальності - можливості застосування навчального обладнання для вирішення комплексу завдань у освітній і позаурочній діяльності, в різних освітніх галузях, з використанням різних методик навчання тощо;

забезпеченості ергономічного режиму роботи учасників освітнього процесу;

узгодженості спільного використання (змістового, функціонального, технологічного, програмного тощо).

4. Засоби навчання та обладнання (крім деяких витратних матеріалів), що поставляються та використовуються в освітньому процесі в початковій школі, повинні мати гігієнічний сертифікат або висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, та технічний паспорт на виріб, та декларацію про відповідність вимогам технічних регламентів; бути укомплектованими інструкціями про використання та зберігання українською мовою, та обов'язковим методичним забезпеченням для різних видів робіт відповідно до навчальних програм початкової школи.

5. Засоби навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи повинні відповідати вимогам, наведеним у таблиці:

Таблиця

№ з/п	Найменування засобів навчання та обладнання	Кількість	Примітка
Обладнання, витратні матеріали та електронні освітні ресурси			

1.	Цифрове обладнання, електронні освітні ресурси		
	Мультимедійний проєктор з короткофокусним об'єктивом та інтерактивними функціями (за необхідності - з маркерною дошкою або екраном)/ мультимедійний проєктор з короткофокусним об'єктивом та інтерактивною дошкою / мультимедійний проєктор з короткофокусним об'єктивом (за необхідності - з маркерною дошкою або екраном) / інтерактивна панель	Д	Для навчальних кабінетів з персональним(и) комп'ютером(ами) (крім інтерактивних панелей з вбудованим комп'ютером). Разом з необхідним програмним забезпеченням. Інтерактивна поверхня повинна розпізнавати дотики пальцями рук та/або стилусом й іншими непрозорими предметами.
	Телевізор Smart TV	Д	За потребою. Для навчальних кабінетів з підключенням до Інтернету.
	Багатофункціональний пристрій (БФП) у складі принтера, сканера, копіра	Д	За потребою - з можливістю кольорового друку.
	Витратні матеріали для БФП:		
	- набір чорнила (чорне);		2 набори.
	- набір чорнила (кольорове);		2 набори (за потребою).
	- папір багатофункціональний офісний А4		Загалом не менше 5000 аркушів.
	Документ-камера цифрова	Д	Для навчальних кабінетів з персональним(и) комп'ютером(ами). Разом з необхідним програмним та методичним забезпеченням.
	Електронні освітні ресурси (крім електронних підручників)	Д	Повинні відповідати вимогам та тематиці навчальних програм.
2.	Пристосування		
	Дошка аудиторна магнітно-крейдова стаціонарна або магнітно-маркерна стаціонарна/портативна	Д	Повинна мати лоток для приладдя. Магнітно-маркерна дошка біла, на металевій основі.
	Дошка коркова	Д	
	Акcesуари та витратні матеріали до дошок:		Відповідно до типу дошки, магнітно-крейдової або магнітно-маркерної.
	- набір маркерів з тримачем;		
	- набір магнітів;		
	- губка для витирання;		
	- засіб для чищення дошки;		
	- набір кольорової крейди		
	Магнітна дошка фліпчарт / магнітна дошка-мольберт	Д	Повинна мати лоток для приладдя.
	папір для дошки фліпчарта або дошки-мольберта		Загалом не менше 120 аркушів.
	Папір А3		Загалом не менше 500 аркушів.
	Папки-реєстратори	К	У т. ч. для портфоліо здобувачів освіти.
	Ламіратор	Д	Формату А4.
	плівка для ламінування		Загалом не менше 200 шт.
3.	Меблі		

	Стіл (парта) учнівський(а)	К	У т. ч. з регульованою висотою. Стільниця нахилена, з можливістю набувати горизонтального положення.
	Стіл учительський	Д	
	Стілець учнівський	К	У т. ч. з регульованою висотою.
	Стілець для вчителя	Д	
	Відкриті шафи для зберігання засобів навчання	Д	За потребою, відповідно до площі приміщення.
	Контейнери для роздаткового матеріалу / конструкторів		За потребою.
	Шафи/секції/стелажі для особистих речей дітей/ шафи для одягу / змінного взуття	К	
	Шафа/секція/стелаж для особистих речей педагогічного працівника	Д	
	Комп'ютерний стіл / стіл для принтера	Д	
	Мобільний стелаж		За потребою.
	Парта-конторка		За потребою.
	Стіл для роботи з конструктором(ами)	Д	За потребою.
	М'яке крісло-мішок	Д	
Мовно-літературна освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Комплект навчально-наочних засобів для навчання грамоти/письма (на магнітах):	Д	Для засобів навчання та обладнання для вивчення мов корінних народів, національних меншин - за потребою.
	- український алфавіт (друковані й рукописні літери, великі і малі);		
	- алфавіт мов корінних народів, національних меншин (друковані й рукописні літери, великі та малі);		
	- зразки каліграфічного письма букв (великих та малих) та їх з'єднань українського алфавіту та мов корінних народів, національних меншин;		
	- зразки з'єднань букв (нижнього, середнього, верхнього);		
	- вимоги до правильної постави під час письма та користування письмовим приладдям;		
	- флеш-картки		
	Набори для навчання грамоти та читання:		
	- каса букв та складів;	Д + Ф	
	- набір карток з графічним позначенням мовних одиниць (звуки, склади, слова)	Д + К	
	Набір таблиць:	Д	

	- вправи для збільшення кута зору, поля читання;		
	- вправи для формування навичок читання		
	Набір таблиць до основних розділів граматичного матеріалу	Д	Відповідно до вимог навчальної програми. Для засобів навчання та обладнання для вивчення мов корінних народів, національних меншин - за потребою.
	Набори (комплекти) сюжетних та предметних малюнків (для розвитку мовлення, словникові слова та їх написання, до казок) (по класах)	Д + Ф	Відповідно до вимог навчальної програми.
	Словники з української мови та мов корінних народів, національних меншин, у тому числі ілюстровані та/або комбіновані:	Д + Ф	Для засобів навчання та обладнання для вивчення мов корінних народів, національних меншин - за потребою.
	- орфографічний;		
	- тлумачний;		
	- синонімів;		
	- антонімів;		
	- перекладний		
	Бібліотечка дитячої літератури (дитяча художня література, дитячі енциклопедії, довідники, журнали, газети тощо)	Д	
	Набір настільних розвивальних ігор:	Д	
	- мовне лото, доміно;		
	- літературне лото, доміно;		
	- ребуси, головоломки;		
	- кубики для настільної гри з піктограмами тощо		
Мовно-літературна освітня галузь (іншомовна освіта)			
1.	Друковані засоби навчання		
	Набір таблиць (для мов, що вивчаються) на магнітах:	Д	
	- алфавіт;		
	- транскрипційні знаки;		
	- граматичні, до розділів граматичного матеріалу, передбаченого навчальною програмою;		
	- календар		
	Набір букв на магнітах (англійська, німецька, французька, іспанська тощо)	Д	
	Каса букв та буквосполучень	Д + Ф	
	Набори тематичних, сюжетних, предметних малюнків (картинок) відповідно до тем навчальної програми	Д	

	Словники перекладні, в тому числі ілюстровані	Г	
	Дитяча художня література іноземною мовою, що вивчається	Д	
	Карти:	Д	
	- географічна карта Європи;		
	- географічна карта країни, мова якої вивчається		
	Навчальний набір грошових знаків країн, мови яких вивчаються	Д	
	Настільні розвиваючі ігри (лото, доміно, кубики) мовою, що вивчається	Д + Г	
	Комплекти для рольових ігор відповідно до тем навчальної програми	Д + Г	
Математична освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Набір таблиць (у т. ч. магнітні, пазли):	Д	
	- зразки каліграфічного письма цифр і знаків;		
	- ознаки, властивості, відношення предметів;		
	- розташування у просторі й на площині;		
	- лічба (кількісна, порядкова);		
	- нумерація чисел, склад числа;		
	- дії над числами, взаємозв'язок дій над числами;		
	- таблиця множення;		
	- закони та властивості арифметичних дій;		
	- математичні вирази;		
	- рівняння;		
	- геометричні фігури, геометричні тіла та їх властивості;		
	- величини та їх одиниці;		
	- задачі, типові задачі, опорні схеми;		
	- таблиці до тем навчальної програми;		
	- набір / таблиця, що відображає частину цілого в крузі;		
	- набір для вивчення розряду числа, таблиця розрядів		
	Набори карток (у т. ч. на магнітах):		
	- для лічби та усного рахунку від 0 до 100;	Д + К	
	- склад числа;	Д + К	

	- для математичних диктантів;	Ф	
	- ілюстрації до типових задач	Ф	
	Числова лінійка:	Д	Не менше 2 м, з можливістю кріплення карток і письма маркером.
	- від 0 до 100 з набором карток до неї (десятки, одиниці, чисті);		
	- від 0 до 1000 з набором карток до неї (сотні, десятки, одиниці, чисті)		
	Квадрат сотенний (математичний куб)	Д	Не менше 10x10 см.
	Настільні логіко-розвивальні ігри	Д	
	Математичне віяло (від 1 до 20)	К	
2. Інструменти			
	Контрольно-вимірювальні:		
	- метр навчальний з кольоровою шкалою;	Д	
	- метр з сантиметровим діленням;	Д	
	- трикутники (45°, 30°-60°);	Д + К	
	- циркуль;	Д + К	
	- рулетка (на менше 1 м);	Д	
	- лінійка (не менше 15 см);	Д + К	
	- ваги математичні (математичний баланс)	Д	
3. Моделі			
	Модель-аплікація «Числова пряма»	Г	
	Набір геометричних тіл та фігур	Д + Г	
	Модель демонстраційного механічного годинника (24 години, не менше 2-х стрілок)	Д	
	Модель механічного годинника (24 години, не менше 2-х стрілок)	Г	
4. Прилади і пристосування			
	Комплекти лічильного матеріалу роздаткові для:	К	Палички, фішки двосторонні.
	- лічби від 0 до 1000;		
	- вивчення складу числа		
	Набірне/магнітне полотно	Д	За потребою.
	Каса цифр і лічильного матеріалу на магнітному кріпленні (предметні картинки, геометричні фігури тощо)	Д	
	Лічильний матеріал (наприклад, набір Кюізенера, геометричні фігури тощо)	Д + Г	
	Математичне дзеркало	Д + К	
	Контрольно-вимірювальні:		

	- терези демонстраційні з набором важків;	Д	
	- терези з набором важків;	Г	
	- набір годинників пісочних (не менше 3-х від 1 до 5 хв.);	Г	
	- термометр;	Д	
	- спідометр;	Д	
	- набір мірного посуду (з не крихкого матеріалу) об'ємом від 50 до 500 мл	Г	
	Математичний магнітно-маркерний планшет	К	За потребою.
	Набір цифр і математичних знаків на дошці (математичний планшет або геоборд))	Г	
	Танграм	Д + Г	
	Набір для вивчення часток і дробів	Д + Г	
	Навчальний набір грошових знаків України	Г	
	Рахівниця / абакус навчальний	Д + Ф	
	Навчально-наочні засоби (наприклад, блоки Дьенеша, творчі ігри для вивчення цифр, арифметичні/ числові/ математичні штанги тощо)	Г	
	Набір настільних розвивальних ігор:		
	- шахи, шашки;		
	- маршрутні ігри;		
	- розрізні пазли / картинки;		
	- головоломки тощо		
Природнича освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Карти настінні:	Д	
	- фізичні (світу, півкуль, України, регіону);		
	- політична світу, адміністративно-територіальна України;		
	- тематичні (природні зони, корисні копалини, рослинний та тваринний світ, природо-заповідний фонд, історико-етнографічна, народні промисли) карти України		
	Комплекти плакатів:	Д	Відповідно до тем навчальної програми.
	- Земля;		
	- нежива природа;		
	- жива природа;		
	- система органів тіла людини;		

	- охорона природи;		
	- пори року;		
	- праця людей		
	Календар природи	Д	
	Набори плакатів	Д	Відповідно до тем навчальної програми.
	Атласи	Г	
2.	Об'єкти натуральні		
	Гербарії:	Д	
	- дикорослі, культурні рослини;		
	- рослини природних зон України;		
	- лікарські, отруйні рослини;		
	- бур'яни		
	Колекції:	Д	
	- гірські породи;		
	- корисні копалини та продукти їх переробки;		
	- насіння та плоди (овочевих, зернових, прядивних, плодово-ягідних, квітково-декоративних культур);		
	- розвиток комах;		
	- ґрунти;		
	- морське дно;		
	- кора дерев		
3.	Моделі		
	Модель, що відображає кругообіг води в природі	Д	
	Скелет людини	Д	
	Модель будови рослин	Д	
	Модель тіла людини, розбірна	Д	
	Модель-фартух, що відображає внутрішню будову тіла людини	Д	
	Телурій	Д	
	Глобуси:	Д	Діаметр не менше 250 мм.
	- фізичний;		
	- політичний;		
	- будова Землі		
4.	Прилади і пристосування		
	Термометр (зовнішній, кімнатний)	Д	
	Компас шкільний	Ф	

	Лупа ручна шкільна	Ф	
	Банка з кришкою-лупою	Г	З не крихкого матеріалу.
	Секундомір	Д	
	Рулетка, шнур мірний	Г	Довжиною не менше 10 м.
	Мікроскоп шкільний	Д + Г	За потребою. З максимальним збільшенням не менше, ніж у 300 разів та автономним підсвітленням.
	Магніт смуговий лабораторний	Ф	
	Мобільна метеостанція	З	За потребою.
	Опадомір	Д	
5.	Інвентар		
	Набір лабораторний демонстраційний	Д	Орієнтовний склад: штатив, мірна склянка, лійка, набір фільтрувального паперу, пінцет, затискач, мірний циліндр, піпетка, промивач, планшет для дослідних зразків, ящик для зберігання. Можливе додаткове обладнання.
	Лабораторний набір з вивчення явища магнетизму	Г	Для молодшого шкільного віку.
	Лабораторний набір з вивчення елементарних фізичних явищ (сила, рух, швидкість тощо)	Г	Для молодшого шкільного віку.
	Лабораторний набір для дослідження властивостей води, різних речовин та тіл	Г	Для молодшого шкільного віку.
	Набір лабораторний	Г	Орієнтовний склад: піпетки, планшет для дослідних зразків, чашка Петрі, посуд для зберігання дослідних зразків з кришкою, пробірки мірні з кришкою, ящик для зберігання. Можливе додаткове обладнання.
	Набір для спостереження за розвитком і ростом рослин	Д	
Технологічна освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Таблиці загальних тем (організація робочого місця, правила безпеки на уроці, правила користування окремими інструментами, економне ставлення до використання матеріалів)	Д	
	Набір таблиць	Д	Відповідно до тем навчальної програми.
	Набір технологічних карт	Д	Відповідно до тем навчальної програми.
2.	Об'єкти натуральні		
	Об'єкти народних ремесел	Д	
	Колекції: - породи деревини; - види тканин та ниток, зразки сировини для їх виготовлення;	Д	Відповідно до тем навчальної програми.

	- види паперу;		
	- витинанки;		
	- писанки тощо		
3.	Прилади та приладдя		
	Набір посуду для сервірування	З	
	Набори для колективної творчості (різні види, в т. ч. для в'язання гачком, вишивання/ квілінгу/аплікації/ писанкарства тощо)	Ф	
	Набори канцелярського приладдя	Ф	За потребою. Орієнтовний склад: олівці, фігурні ножиці, кольоровий папір тощо.
4.	Інструменти		
	Конструктори для вивчення різних конструкцій та механізмів	Д + Ф	
	Набір інструментів, приладів та пристосувань для догляду за кімнатними рослинами	Г	
	Ігрові набори для конструювання з різними способами з'єднання деталей	Г	
Інформатична освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Дидактичний матеріал для моделювання алгоритмів	Ф	
	Схеми/таблиці/картки про будову комп'ютера	Д	
2.	Інструменти		
	Набір для розвитку алгоритмічного мислення	Д + Г	Для молодшого шкільного віку.
3.	Прилади та пристосування		
	Робототехнічний набір для здійснення програмованого руху	Г	З полями-килимками, наприклад у вигляді карт, літер, чисел, фігур тощо.
Соціальна і здоров'язберезувальна освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Комплекти плакатів:	Д	
	- будова тіла людини;		
	- здоров'я людини;		
	- корисні і шкідливі звички;		
	- фізична складова здоров'я;		
	- правильне харчування;		
	- здоровий спосіб життя;		
	- особиста гігієна школяра;		
	- соціальна складова здоров'я;		

	- безпека життєдіяльності;		
	- правила поведінки в природному, техногенному та соціальному оточенні;		
	- безпека на дорозі;		
	- небезпечні тварини;		
	- надання домедичної допомоги;		
	- емоції людини;		
	- екологічна культура, дбайливе ставлення до довкілля;		
	- правила пожежної безпеки		
2.	Прилади та пристосування		
	Аптечка медична	Д	
	Килимок (дитячий каремат) або килимок-конструктор з пазлів для занять на вулиці	К	
	Модель, що відображує гігієну зубів	Д	
	Ростомір	Д	
	Модель світлофора, набір дорожніх знаків	Д	
	Віяло з зображеннями дорожніх знаків	Ф	
	Поле для гри Твістер	Д	
	Світловідбивні жилети для дітей	К	
	Масажні килимки, доріжки	Г	
	Килим з дорожньою розміткою	Д	
	Спортивний інвентар:	З	За потребою.
	- м'яч;		
	- скакалка;		
	- обруч;		
	- гімнастичні палиці		
Громадянська та історична освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Зображення символів держави	Д	
	Таблиці, плакати, календарі	Д	
	- до пам'ятних дат (подій) держави, традицій і свят українського народу;		
	- охорони природи і довкілля;		
	- портрети історичних осіб, політичних діячів, визначних постатей;		
	- ілюстрації історичних пам'ятників, архітектурних споруд, пам'яток культури, об'єктів культурно-історичної спадщини рідного краю, України;		

	- ілюстрації предметів народно-ужиткового побуту		
2.	Об'єкти натуральні		
	Предмети символіки українського народу	Д	
Мистецька освітня галузь			
1.	Друковані засоби навчання		
	Таблиці:	Д	
	- репродукції картин художників;		
	- зразки різних видів мистецтва;		
	- з кольорознавства;		
	- з тем навчальної програми		
2.	Моделі та муляжі		
	Набір геометричних тіл та фігур	Д	За потребою.
	Фігури людини і тварин з рухомими частинами	Д	
3.	Прилади та пристосування		
	Акустична система	З	Активна. Інтерфейс 3.5 mm (Mini-Jack), кількість каналів не менше 2.0.
	Мікрофон	З	
	Камертон	З	
	Метроном механічний	З	
	Набір магнітних нотних знаків	Д	
	Ширма для лялькового театру	Д	
	Набір ляльок, фігур та декорацій для лялькового театру:	Д	
	- в національному одязі (різнонаціональна);		
	- літературні та казкові персонажі;		
	- ляльки-рукавички для лялькового театру;		
	- маски казкових героїв та тварин		
	Набір іграшок:	Д	Розмір не менше 20 см.
	- тварини дикі та домашні (реалістичні);		
	- літературні персонажі		
4.	Обладнання загального призначення		
	Палітри та пензлики	К	
	Мольберти	К	
	Дошка з нотним станом (магнітна)	Д	
	Стіл для малювання піском	Г	

	Витратні матеріали для різних видів творчості (наприклад, глина, фарби, альбоми для малювання, кінетичний пісок тощо)		Відповідно до потреб освітнього процесу.
5.	Музичні інструменти		
	Дитячі музичні інструменти:	3	За потребою.
	- сопілка;		
	- ксилофон;		
	- металофон;		
	- трикутник;		
	- маракаси;		
	- трищітки;		
	- бубен;		
	- барабанчик;		
	- дзвіночки;		
	- свистульки;		
	- дерев'яні ложки;		
	- діатонічні дзвіночки;		
	- дитячі музичні пластикові трубки;		
	- акордеон;		
	- баян;		
	- фортепіано;		
	- дитячий клавішний синтезатор		

**Генеральний директор
директорату дошкільної
та шкільної освіти**

А. Осмоловський

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 24.03.2020 – 2020 р., № 23, стор. 350, стаття 902, код акта 98456/2020

